

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

10. SEJA ZBORA PROIZVAJALCEV OLO DNE 9. DECEMBRA 1960

POROČILO OKRAJNE KOMISIJE ZA HIGIENSKO-TEHNIČNO ZAŠČITO O STANJU SLUŽBE HTZ IN ANALIZA NESREČ PRI DELU TER POKLICNIH OBOLENJ NA OBMOČJU OKRAJA LJUBLJANA ZA I. POLLETJE 1960

V petek, dne 9. t. m. je imel okrajni zbor proizvajalcev sejo, na kateri je obravnaval poročilo komisije za higiensko tehnično zaščito pri delu. Poročilo je podala Marija Mesarič, predsednica komisije.

Hiter razvoj našega socialističnega gospodarstva postavlja vse bolj v ospredje rešitev problema pravilne preventivno zdravstvene in tehnično varstvene zaščite delovnih ljudi na njihovih delovnih mestih.

Velika gospodarska škoda zaradi nesreč pri delu in poklicnih obolenj nam dokazuje, da smo se doslej kljub doseženim uspehom še vedno premalo trudili za izboljšanje zdravstveno tehničnih varstvenih pogojev dela.

Reševanja tega problema ne moremo prepuščati posameznim organom oblasti ali ustanovam kot doslej, temveč morajo skrb za rešitev tega problema prvenstveno prevzeti organi delavskega in družbenega upravljanja.

Zato je bila kot prva v državi na pobudo Sveta za delo OLO in Okrajnega sindikalnega sveta imenovana komisija za HTZ pri okrajnem ljudskem odboru v oktobru leta 1958.

Glavna naloga imenovane komisije je bila, da s svojim sestavom strokovnih zdravstveno tehničnih preventivnih delavcev čim hitreje aktivizira pri občinskih ljudskih odborih enake komisije, občinske komisije pa morajo v koordiniranem delu z ljudskimi odbori, sindikalnimi organizacijami, organi delavskega in družbenega upravljanja pristopiti sistematično k proučevanju in reševanju nastajajočih problemov.

Dolžnost okrajne komisije za HTZ pa ostaja dalje v stalni strokovni in organizacijski pomoči tako občinskim HTZ komisijam, kakor tudi komisijam za HTZ pri posameznih gospodarskih organizacijah.

Okrajna komisija za HTZ je od svoje ustanovitve redno vsakega pol leta podala poročilo o problematiki službe HTZ in analizo nezgod pri delu ter poklicnih obolenj Okrajnemu zboru proizvajalcev, oziroma Svetu za delo. Glavno zadano nalogo je okrajna komisija za HTZ izpolnila v celoti, kljub precejšnjim težavam. Da ne bi ponavljali podrobneje vseh problemov, na katere je pri svojem delu naletela komisija in kateri so bili omenjeni in podrobneje obravnavani že v prejšnjih poročilih, obravnavamo le pogloblitve stvari.

Okrajni zbor proizvajalcev je na prvo poročilo HTZ komisije v letu 1959 sprejel določene sklepe (11 točk — v prilogi), katerih reali-

zacija bi v veliki meri pripomogla k izboljšanju stanja higiensko tehnične zaščitne službe na splošno. Žal pa ugotavljamo, da je bila le ena postavka v točki predlaganih sklepov realizirana v celoti (točka 7 — ustanovitev dispanzerja za poklicna obolenja) in delno točka 11 (stalna razstava HTZ). Ako sledimo zaporedju sprejetih sklepov, moramo ponovno poudariti ugotovitve okrajne komisije, da občinski ljudski odbori še vedno nudijo premalo konkretne pomoči svojim HTZ komisijam. V sklepih sprejeta pomoč komisijam s strani občinskih ljudskih odborov je nujno potrebna, ako hočemo decentralizirati varstveno službo in tudi usposobiti kadre, da bodo resnično lahko reševali nastajajočo problematiko konkretno na svojem področju. Ugotovljeno je, da je aktivnost občinskih HTZ komisij odvisna do sedaj predvsem od zainteresiranosti oddelkov za delo pri ObLO za to dejavnost. Uslužbenci teh oddelkov pa so zaradi majhnega števila, kot je znano, s svojim rednim delom tako obremenjeni, da res težko dobe čas za koordinirano delo s HTZ komisijami pri gospodarskih organizacijah, sindikalnimi podružnicami, zdravstvenemu službo itd. na področju delovnega varstva. Tako se aktivnost občinskih HTZ komisij, katere se bore s konservativno miselnostjo večkrat odločujočih činiteljev, pomanjkanjem nujno potrebnih materialnih sredstev in strokovnih kadrov, vrši le bolj kampanjsko. Vendar pa moramo ob tej priliki dati priznanje občinskim komisijam za HTZ, da so kljub objektivnim in subjektivnim težavam, katere so imele v doslej danih pogojih dela, svojo nalogo zadovoljivo vršile. Predvsem moramo dati priznanje HTZ komisijam ObLO Kočevje, Trbovlje, Medvode, Logatec, Kamnik, Ljubljana-Moste in Ljubljana-Vič.

Služba HTZ je uvedena v vseh večjih gospodarskih organizacijah. Uspeh te službe pa je zopet odvisen, kot je že večkrat v poročilih navedeno, o odnosu delavskih samoupravnih organov do te službe. V podjetjih, kjer je ta služba dobro organizirana in se skrb za varnost pri delu tesno povezuje s problematiko proizvodnje, so bili že doseženi lepi uspehi. Ti uspehi se izkazujejo predvsem v stalnem upadanju nesreč pri delu in poklicnih obolenj — za primer navajamo naslednja podjetja: »Saturnus« in »To-

bačno tovarno« v Ljubljani, Tovarno »Titan« in »Kamnik« v Kamniku, Papirnico »Količevo« v Domžalah, Rudnik kaolina v Črni, »LIP« Podpeč in »HE« v Medvodah.

V sprejetih sklepih je bilo obravnavano še vedno nerešeno vprašanje statusa varnostnih inženirjev in tehnikov in varstvene vzgoje predvsem strokovnih kadrov v proizvodnji. Poklicni varnostni tehniki in inženirji so namreč dosti slabše stimulirani kot tehniki in inženirji v proizvodnji. Zato je tudi interes strokovnih kadrov za to službo zelo majhen. V našem okraju je do sedaj na delovnem mestu samo 51 varnostnih tehnikov in 4 varnostni inženirji. Poleg navedenih pa je še 7 varnostnih tehnikov, kateri opravljajo to službo kot stransko dolžnost. Glede na dejstvo, da je v našem okraju nad 200 večjih gospodarskih organizacij, katere nujno potrebujejo dobro organizirano in strokovno vodeno varstveno službo, je razvidno, da primanjkuje še ca. 150 varnostnih inženirjev in tehnikov. V letošnjem letu je bila ustanovljena šola za varnostne tehnike v Kranju. Odziv za študij na tej šoli je bil s področja našega okraja zelo majhen. Nerešeno je tudi že tolikokrat obravnavano vpra-

šanje uvedbe predmeta »Varnost pri delu« v naše strokovne šole.

Problematika družbene prehrane se zadovoljivo rešuje predvsem v večjih gospodarskih organizacijah. Prav tako so večinoma vsa večja podjetja pristopila k organizaciji množičnega cenenejšega letovanja zaposlenih. Oba navadna problema pa sta ostala nerešena v večinoma vseh manjših podjetjih.

V našo industrijo se vse bolj uvajajo tehnično dovršeni stroji in ostale naprave, da bi se produktivnost čimbolj dvignila. Ugotoviti pa moramo, da se vzporedno z uvajanjem takih strojev in naprav ne skrbi v enaki meri za njihovo tehnično varstveno delovno zaščito. Prav tako dobivamo stalne pritožbe od strani proizvajalcev o neizpravnosti oziroma neprimernosti veliko večine različnih osebnih zaščitnih sredstev. Tudi ta problem terja nujne rešitve, če hočemo v borbi proti obratnim nesrečam doseči vidnejše rezultate.

V prostorih Poliklinike v Ljubljani je bila odprta marca meseca letos stalna razstava higiensko tehnične zaščite. Ta razstava se bo morala zaradi pomanjkanja primernih prostorov večkrat izmenjati po posameznih poglavjih izdelanega scenarija za celotno razstavo HTZ. Na razstavi prikazani material se mora žal pač prilagoditi prostorom, v katerih je razstavljen in se v takih okoliščinah ne more v celoti pravilno obdelati problematično gradivo.

Okrajni zbor proizvajalcev bi moral sprejeti obveznost, da je treba na merodajnem mestu takoj poskrbeti vse potrebno za realizacijo sprejetih sklepov. S takim ukrepom bi pomagal komisiji pri njenem bodočem delu, da bi lahko dosegla vidnejše uspehe.

Analiza nesreč pri delu v okrajnem merilu za prvo polletje 1960 v primerjavi s prvim polletjem 1959

V okraju Ljubljana je bilo v prvih polletjih 1959 in 1960 naslednje število nesreč pri delu.

Razdobje	Moški	Zenske	Skupaj	Pogostnost na 100 zaposlenih
I—VI/1959	7085	1358	8443	5,71
I—VI/1960	7666	1477	9143	5,85

V letošnjem prvem polletju je bilo torej 700 nesreč več v absolutnem številu ali za 8,29% več kot v istem razdobju leta 1959. Toda pogostnost, ki je razmerje med številom nesreč in zaposlenimi, se je povišala le za 0,14 na 100 zaposlenih, kar pa ne pomeni bistvenega povečanja.

Po težini nesreč je bilo stanje naslednje:

Razdobje	Lahke	Težke	Smrtne	Skupaj
I—VI/1959	7093	1333	15	8443
I—VI/1960	7564	1569	10	9143

Glede na težino nesreč se je povečalo predvsem število lahkih nesreč in delno tudi težjih, padlo pa je število smrtnih nesreč. Od 10 smrtnih nezgod je bilo 7 prometnih (na poti na delo in z dela), le 3 pa so se pripetile na delovnem mestu. V istem obdobju lanskega leta pa je bila od 15 smrtnih nesreč 6 prometnih in 9 na delovišču.

Po starostnih skupinah je stanje naslednje:

Starostna skupina (rojeni leta)	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
do 1900	103	74
1901-1910	869	745
1911-1920	1083	1031
1921-1930	2217	2119
1931-1940	3428	3758
1941 dalje	743	1416

Skupaj 8443 9143

Ali v indeksu (za prvo polletje 1959-100):

Starostna skupina	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
do 1900	100	71,84
1901-1910	100	85,73
1911-1920	100	95,19
1921-1930	100	95,87
1931-1940	100	109,62
1941 dalje	100	190,57

Število ponesrečenih, rojenih od leta 1930, je padlo, občutno pa je naraslo število ponesrečenih, rojenih v letu 1941 in kasneje, in to za 90,57%.

Število nesreč glede na kategorije ponesrečenih je naslednje:

Kategorija	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
Inženirji in tehniki	94	262
Administrativno osebje	175	153
Kvalificirani delavci	3274	3582
Polkvalificirani delavci	1227	1935
Nekvalificirani delavci	3325	2845
Vajenci	267	297
Pomožno osebje	81	69

Skupaj 8443 9143

Ali v indeksu

Kategorija	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
Inženirji in tehniki	100	278,72
Administrativno osebje	100	87,42
Kvalificirani delavci	100	109,40
Polkvalificirani delavci	100	157,70
Nekvalificirani delavci	100	85,56
Vajenci	100	111,23
Pomožno osebje	100	85,18

Padlo je število nesreč administrativnega osebja (v glavnem prometne nesreče na poti na delo in z dela), nekvalificiranih delavcev in pomožnega osebja, medtem ko je število nesreč inženirjev in tehnikov ter polkvalificiranih delavcev občutno naraslo, in to za 178 oziroma 57%, dočim je porast nesreč kvalificiranih delavcev in vajencev sorazmeren s porastom števila zaposlenih.

Število nesreč je po delovnih urah naslednje:

Delovna ura	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
Prva	710	857
Druga	912	956
Tretja	1125	1147
Četrta	1099	1240
Peta	1062	1074
Šesta	932	962
Sedma	834	876
Osma	743	945
Nadure in izven dela	1026	1086

Skupaj 8443 9143

Se vedno se pripeti največ nesreč v tretji, četrti in peti delovni uri in izven rednega delovnega časa.

Medtem ko je bilo v prvem polletju 1959. leta 870 nesreč na poti na delo in z dela, jih je letos v istem obdobju 929.

Glede na izvor nesreč je stanje v prvih polletjih 1959 in 1960 naslednje:

Izvor nesreč	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
Orodni stroji	953	789
Pogonski stroji, generatorji, črpalke	184	145
Dvigala za ljudi in tovar v zgradbah	49	24
Stroji za dviganje	49	27
Transporterji	152	261
Kotli in ostale posode pod pritiskom	49	18
Prometna sredstva na električni, parni in drugi pogon	444	309
Zivali (domače, insekti, kače, ribe)	53	65
Strojni deli za prenos energije	49	52
Električne naprave	41	29
Različni drugi material (opeka itd.)	2938	3203
Ročno orodje	1071	1600
Kemične in jedke snovi	155	189
Organski in anorganski prah	28	32
Izžarevanje radioaktivnih snovi	45	139
Prometna pota in mesta pri delu, ki niso drugje navedena	660	631
Razni drugi izvori (lestve, odprtine v tleh itd.)	652	711
Pot na delo in z dela	870	929

Skupaj 8443 9143

Največ se je torej pripetilo nesreč, katerih povod je ročno orodje in različni drugi materiali, kot opeka, kamen, železo itd. Tem pa sledijo nesreče na poti na delo in z dela in nesreče, katerih izvor so orodni stroji in razne druge naprave.

Glede na poškodovani del telesa ponesrečencev je stanje nesreč naslednje:

Poškodovani del telesa	Razdobje I-VI/1959	Razdobje I-VI/1960
Poškodbe glave	575	578
Poškodbe oči	600	649
Poškodbe trupa (trebuh, prsni koš, hrbet)	834	936
Poškodbe prstov desne roke	1397	1553
Poškodbe prstov leve roke	1329	1553
Poškodbe desne roke do zapestja	844	721
Poškodbe leve roke do zapestja	707	634
Poškodbe zgornjih udov od zapestja do rame	298	281
Poškodbe stopala, prstov noge	973	1312
Poškodbe spodnjih udov do stopala	886	982

Skupaj 8443 9143

Se vedno je največ poškodb prstov na rokah, katerim sledijo poškodbe stopala in prstov nog.

Število nesreč in pogostnost po občinah:

Občina	Število zaposlenih		Število nesreč		Pogost. na 100 zaposlenih	
	I-VI-59	I-VI-60	I-VI-59	I-VI-60	I-VI-59	I-VI-60
Cerknica	2.459	2.623	117	154	4,75	5,87
Dobrova	329	331	29	26	8,81	7,85
Domžale	7.924	7.935	361	342	4,53	4,31
Grosuplje	2.502	2.712	109	148	4,35	5,45
Hrastnik	2.525	2.648	530	541	20,99	20,43
Ivančna gorica	451	484	24	44	5,32	9,09
Kamnik	5.942	6.206	321	354	5,40	5,70
Kočevje	5.912	6.184	455	509	7,69	8,23
Litija	3.051	3.108	178	171	5,83	5,50
Lj.-Bežigrad	12.441	13.624	758	962	6,09	7,06
Center	51.658	53.994	1635	1817	3,16	3,36
Črnuče	1.447	1.532	57	60	3,93	3,91
Moste	5.806	6.249	338	382	5,82	6,11
Polje	1.919	2.107	100	189	5,21	8,97
Rudnik	2.631	3.298	154	150	5,85	4,54
Sentvid	4.018	4.292	191	179	4,75	4,17
Šiška	9.469	9.980	846	842	8,95	8,43
Vič	5.987	5.520	282	264	5,33	4,78
Logatec	1.523	1.743	84	86	5,51	4,93
Loška dolina	891	942	92	97	10,32	10,29
Medvode	1.515	1.683	55	57	3,63	3,38
Ribnica	1.622	1.903	86	91	5,30	4,78
Trbovlje	9.512	9.751	874	804	9,18	8,24
Vrhnika	2.431	2.890	196	199	8,06	6,88
Zagorje	4.491	4.499	571	675	12,31	15,00

Skupaj 147.756 156.238 8443 9143 5,71 5,85

Glede na pogostnost nad okrajnim povprečjem, ki znaša 5,85, so naslednje komune:

Hrastnik	20,43
Zagorje	15,00
Loška dolina	10,29
Ivančna gorica	9,09
Ljubljana-Polje	8,97
Trbovlje	8,24
Kočevje	8,23
Dobrova	7,85
Ljubljana-Bežigrad	7,06
Vrhnika	6,88
Ljubljana-Moste	6,11

1. vožnja v vinjenem stanju,
2. neupoštevanje prednosti,
3. nepazljivost,
4. neupoštevanje prometnih predpisov pešcev.

Iz prikazanih statističnih podatkov je razvidno, da se še vedno največ nesreč pri delu dogaja v rudarstvu, kovinski industriji in komunalni dejavnosti. V rudarstvu in kovinski industriji so težki pogoji dela, v komunalni dejavnosti pa je zanemarjena varnostna služba. Razveseljiva je ugotovitev, da nesreče na orodnih strojih iz leta v leto upadajo, čeprav so bile nezgode na orodnih strojih po številu še v letu 1956 na prvem mestu. Ta uspeh je brez dvoma rezultat dela s tehnično bolj dovršenimi stroji in izboljšanja delovne zaščite. Vse bolj pa so v porastu nezgode z ročnim orodjem in različnimi drugimi materiali. Vzrok porastu nezgod z ročnim orodjem je iskati v večkrat res skrajno malomarnem odnosu do pravila ročnega orodja ali zamenjave iztrošenega z novim. Do nezgod z različnimi materiali pa privede nered in navlaka na deloviščih in pa nediscipliniranost zaposlenih, kateri odklanjajo osebna zaščitna sredstva in ne izpolnjujejo varnostnih predpisov.

Prometne nesreče

V prvem polletju letošnjega leta se je pripetilo 950 prometnih nesreč. Pri teh nesrečah je bilo laže in teže poškodovanih 614 oseb. Smrtnih nesreč pa se je pripetilo 31. V istem obdobju lanskega leta pa se je pripetilo 650 prometnih nesreč, od tega 26 s smrtnim izidom, laže in teže poškodovanih pa je bilo 620 oseb. Glavni vzroki za nave-

Strokovna komisija za nezgode je v prvem polletju letošnjega leta pregledala preko 3500 primerov pri-

